



**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o opłatach abonamentowych
(druk nr 137)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest rozszerzenie katalogu osób zwolnionych z opłat abonamentowych o osoby, co do których orzeczono całkowitą niezdolność do pracy lub trwałą lub okresową całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym, oraz osoby, które mają ustalone prawo do emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS lub o ubezpieczeniu społecznym rolników, a także osoby które mają prawo do korzystania ze świadczeń pieniężnych z tytułu ustawy o pomocy społecznej, osoby spełniające kryteria dochodowe, określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych, osoby bezrobotne, osoby posiadające prawo do zasiłku przedemerytalnego oraz osoby posiadające prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Ponadto ustawa uchyla przepis, zgodnie z którym zwolnienia z opłat abonamentowych nie przysługiwały osobom, które pozostawały we wspólnym gospodarstwie domowym z co najmniej dwiema osobami nie spełniającymi warunków do uzyskania zwolnień.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa powstała na podstawie projektu poselskiego. W trakcie prac legislacyjnych rozszerzono zakres zwolnień o 5 kategorii osób, określonych w art. 4 ust. 1 pkt 7 nowelizowanej ustawy.

III. Uwagi szczegółowe

1. Do art. 1 pkt 1 lit. b.

Przyznane w nowelizowanej ustawie zwolnienia mają swoje uzasadnienie społeczne – dotyczą osób o ograniczonej zdolności do uzyskiwania dochodów lub utrudnieniach motorycznych uniemożliwiających korzystanie z mediów lub osób, które ukończyły 75 lat.

Ustawa nowelizująca dodaje do tych kategorii m.in. kategorię osób, które mają ustalone prawo do emerytury, na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Ponieważ ustawodawca zwalnia z obowiązku ponoszenia ciężaru opłaty kategorię osób będących emerytami, bez jakichkolwiek kryteriów dodatkowych (np. dochodu, wieku), status emeryta stanowi cechę istotną uprawniającą do korzystania z prawa do zwolnienia. Prawo do zwolnienia z opłaty uzyskują jedynie osoby otrzymujące emerytury na podstawie wymienionych przepisów. Poza regulacją pozostają tzw. emeryci "mundurowi".

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego "wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo. A więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących". Ponieważ ustawodawca pomija emerytów nabywających prawo do emerytury z mocy innych ustaw (ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin) takie ukształtowanie praw obywateli rodzi wątpliwości co do zgodności z wyrażoną w art. 32 Konstytucji zasadą równości.

Należy przy tym podkreślić, iż zasada równości nie ma charakteru bezwzględnego, ale konieczne jest uzasadnienie niewątpliwego zróżnicowania sytuacji obywateli znajdujących się w podobnej sytuacji. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego powinny za tym przemawiać przekonujące argumenty:

"Po pierwsze, argumenty te muszą mieć charakter relewantny, a więc pozostawać w bezpośrednim związku z celem i zasadniczą treścią przepisów, w których zawarta jest kontrolowana norma oraz służyć realizacji tego celu i treści. Innymi słowy, wprowadzone zróżnicowania muszą mieć charakter racjonalnie uzasadniony. Nie wolno ich dokonywać według dowolnie ustalonego kryterium [...] Po drugie, argumenty te muszą mieć charakter

proporcjonalny, a więc waga interesu, któremu ma służyć różnicowanie sytuacji adresatów normy, musi pozostawać w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku nierównego potraktowania podmiotów podobnych. [...] Po trzecie, argumenty te muszą pozostawać w jakimś związku z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych [...]”¹.

Wydaje się, że wprowadzona norma zwalniająca jedynie emerytów "cywilnych" z obowiązku ponoszenia opłaty abonamentowej, nawet przy zastrzeżeniu, iż emerytury "mundurowe" są przyznawane na korzystniejszych zasadach niż emerytury "cywilne", nie spełnia powyższej argumentacji.

W związku z powyższym należałoby przepis uzupełnić o osoby uzyskujące emerytury z innych tytułów. Ponieważ emerytury "mundurowe" uzyskuje się już po 15 latach służby można wprowadzić kategorię wiekową usprawiedliwiającą wprowadzoną ulgę.

Ewentualna poprawka mogłaby otrzymać następujące brzmienie:

- w art. 1 w lit. b pkt 6 otrzymuje brzmienie:

"6) osoby, które ukończyły 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni) oraz mają ustalone prawo emerytury na podstawie: ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.);"

2. Brak przepisu przejściowego dotyczącego zwrotu nadpłaconych opłat.

Ponieważ nowelizowana ustawa upoważnia Krajową Radę Radiofonii i Telewizji do określenia w drodze rozporządzenia zniżek za uiszczanie opłat abonamentowych z góry za

¹ Wyrok z dnia 24 lutego 1999r., sygn. SK 4/98

okres dłuższy niż jeden miesiąc ustawa nowelizująca, z uwagi na wejście jej w życie w trakcie roku 2008, powinna zawierać przepisy regulujące zasady proporcjonalnego zwrotu opłat osobom, które dzięki ustawie zyskały zwolnienie z opłat.

Stosowny przepis mógłby otrzymać brzmienie:

"- po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

Art. 1a. 1. Opłaty abonamentowe uiszczone z góry za okres dłuższy niż jeden miesiąc przez osoby, które nabyły prawo do zwolnienia z opłat abonamentowych na podstawie niniejszej ustawy, podlegają zwrotowi za miesiące, za które opłaty są nienależne.

2. Za usługę zwrotu opłat operator publiczny, o którym mowa w art. 5 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, otrzymuje wynagrodzenie umowne.

3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji określi, w drodze rozporządzenia, sposób zwrotu opłat abonamentowych za rok 2008 osobom, które uiściły opłaty za miesiące, za które opłata jest nienależna, uwzględniając zniżki za uiszczanie opłaty abonamentowej za okres dłuższy niż jeden miesiąc."

3) Uwagi doprecyzowujące.

- do art. 1 pkt 1 lit. b, pkt 7 – z uwagi na systematykę ustawy (tj. treść pkt 1 w tym samym art. 4 ust. 1) litery od a do d powinny być zakończone spójnikiem oznaczającym alternatywę zwykłą "lub"

- w art. 1 w pkt 1 w lit. b, w pkt 7 w lit. a – d na końcu dodaje się wyraz "lub";

- do art. 1 pkt 1 lit. b, pkt 7 w lit. b – należy doprecyzować, iż osoby uprawnione na podstawie tego przepisu powinny spełniać kryteria dochodowe uprawniające je do otrzymywania świadczeń na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych:

- w art. 1 w pkt 1 w lit. b, w pkt 7 w lit. b otrzymuje brzmienie:

"b) spełniające kryteria dochodowe, uprawniające do otrzymania zasiłku rodzinnego na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.),"

Adam Niemczewski

wicedyrektor